Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 11. júna 2026*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Aproximácia právnych predpisov – Finančné služby – Prístup k platobnému účtu so základnými funkciami – Smernica 2014/92/EÚ – Článok 16 ods. 4 – Predchádzanie využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu – Smernica (EÚ) 2015/849 – Spotrebiteľ uvedený na zozname Úradu pre kontrolu zahraničných aktív – Zamietnutie zriadenia takéhoto platobného účtu“

Vo veci C-81/24 [Jenec] [i],

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Okrajno sodišče v Mariboru (Okresný súd Maribor, Slovinsko) z 25. januára 2024 a doručený Súdnemu dvoru 31. januára 2024, ktorý súvisí s konaním:

LH

proti

OTP banka d.d., predtým NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory I. Jarukaitis (spravodajca), predseda Súdneho dvora K. Lenaerts, vykonávajúci funkciu sudcu štvrtej komory, sudcovia M. Condinanzi, N. Jääskinen a R. Frendo,

generálny advokát: J. Richard de la Tour,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– LH, v zastúpení: A. Mužina, odvetnik,

– OTP banka d.d., predtým NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR, v zastúpení: A. Mitić, odvetnica,

* Jazyk konania: slovinčina.

[i] Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

– slovinská vláda, v zastúpení: J. Morela, splnomocnená zástupkyňa,

– Európsky parlament, v zastúpení: A. Droin, J. Etienne a M. Peternel, splnomocnení zástupcovia,

– Rada Európskej únie, v zastúpení: I. Gurov, P. Mahnič a K. Pleśniak, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: B. Rous Demiri, P. Vanden Heede a G. von Rintelen, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 4. septembra 2025,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 16 ods. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/92/EÚ z 23. júla 2014 o porovnateľnosti poplatkov za platobné účty, o presune platobných účtov a o prístupe k platobným účtom so základnými funkciami (Ú. v. EÚ L 257, 2014, s. 214) a článku 48 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi LH, fyzickou osobou, a OTP banka d.d., predtým NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR (ďalej len „banka OTP“), vo veci zriadenia bankového účtu.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2014/92

3 Odôvodnenia 34 a 47 smernice 2014/92 znejú:

„(34) Členské štáty by mali zaručiť, aby spotrebitelia, ktorí si plánujú zriadiť platobný účet, neboli diskriminovaní z dôvodu ich štátnej príslušnosti alebo miesta pobytu. Je dôležité, aby úverové inštitúcie zabezpečili, aby ich zákazníci nepoužívali finančný systém na nelegálne účely, ako je napríklad podvod, pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu, zároveň by však nemali vytvárať prekážky pre spotrebiteľov, ktorí chcú využívať výhody vnútorného trhu cezhraničným zriadením a používaním platobných účtov. Z tohto dôvodu by sa ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady [(EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES (Ú. v. EÚ L 141, 2015, s. 73), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/843 (Ú. v. EÚ L 156, 2018, s. 43) (ďalej len „smernica 2015/849“),] nemali používať ako dôvod na odmietnutie obchodne menej atraktívnych spotrebiteľov.

…

(47) Úverové inštitúcie by mali odmietnuť zriadiť platobný účet so základnými funkciami alebo by mali ukončiť zmluvu týkajúcu sa platobného účtu so základnými funkciami len za osobitných okolností, ako je nedodržiavanie právnych predpisov týkajúcich sa prania špinavých peňazí a financovania terorizmu alebo predchádzania trestným činom a ich vyšetrovania. Dokonca aj v týchto prípadoch môže byť odmietnutie odôvodnené len vtedy, ak spotrebiteľ nedodržiava uvedené právne predpisy, a nie z dôvodu, že postup na zistenie súladu s právnymi predpismi je neprimerane náročný alebo nákladný. …“

4 Článok 16 ods. 1, 2 a 4 tejto smernice stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby platobné účty so základnými funkciami ponúkali spotrebiteľom všetky úverové inštitúcie alebo dostatočný počet úverových inštitúcií, aby sa k nim zaručil prístup pre všetkých spotrebiteľov na ich území a aby sa zabránilo narušeniu hospodárskej súťaže. …

2. Členské štáty zabezpečia, aby spotrebitelia, ktorí majú riadny pobyt v [Európskej ú]nii, vrátane spotrebiteľov bez stálej adresy a žiadateľov o azyl a spotrebitelia, ktorým nebolo udelené povolenie na pobyt, ale ktorých vyhostenie nie je možné z právnych alebo faktických dôvodov, mali právo na zriadenie a používanie platobného účtu so základnými funkciami u úverových inštitúcií nachádzajúcich sa na ich území. …

4. Členské štáty zabezpečia, aby úverové inštitúcie zamietli žiadosť o platobný účet so základnými funkciami, ak by zriadenie takéhoto účtu viedlo k porušeniu ustanovení o predchádzaní praniu špinavých peňazí a boji proti financovaniu terorizmu ustanovenými v smernici [2015/849].“

Smernica 2015/849

5 Odôvodnenia 22 a 30 smernice 2015/849 znejú takto:

„(22) Riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu nie je vo všetkých prípadoch rovnaké. Z toho dôvodu by sa mal používať holistický prístup založený na hodnotení rizík. Pre členské štáty a povinné subjekty nie je prístup založený na hodnotení rizík neprimerane liberálnou možnosťou. Zahŕňa využívanie rozhodovania sa na základe dôkazov s cieľom účinnejšie sa zamerať na riziká prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, ktorým čelí Únia a subjekty, ktoré v nej fungujú.

…

(30) Povaha samotného rizika je premenlivá a premenné samotné alebo ich kombinácie môžu zvýšiť alebo znížiť možné riziko, ktoré predstavujú, a tak ovplyvňovať primeranú úroveň preventívnych opatrení, ako sú napríklad opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi. Existujú preto okolnosti, za ktorých by sa mala uplatňovať zvýšená povinná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi a iné okolnosti, za ktorých by bola vhodná zjednodušená povinná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi.“

6 Článok 1 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Táto smernica má za cieľ zabrániť používaniu finančného systému Únie na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu.“

7 Článok 8 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby povinné subjekty prijali potrebné kroky na určenie a hodnotenie rizík prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, a zároveň zohľadnia rizikové faktory vrátane tých, ktoré súvisia s ich klientmi, krajinami alebo geografickými oblasťami, produktmi, službami, transakciami alebo distribučnými kanálmi. Tieto kroky musia byť primerané povahe a veľkosti povinných subjektov.

…

3. Členské štáty zabezpečia, aby povinné subjekty mali politiky, kontroly a postupy na účinné zmiernenie a riadenie rizík v súvislosti s praním špinavých peňazí a financovaním terorizmu, zistených na úrovni Únie, členského štátu a povinného subjektu. Tieto politiky, kontroly a postupy musia byť primerané povahe a veľkosti povinných subjektov.

4. Politiky, kontroly a postupy uvedené v odseku 3 zahŕňajú:

a) vypracovanie vnútorných politík, kontrol a postupov vrátane vzorových postupov riadenia rizík, povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, ohlasovania, vedenia záznamov, vnútornej kontroly, riadenia dodržiavania súladu aj vtedy, ak je to vhodné vzhľadom na veľkosť a povahu podnikateľského subjektu, vymenovania pracovníka zodpovedného za dodržiavanie súladu s predpismi na riadiacej úrovni, a preverovania zamestnancov;

…“

8 Článok 13 tej istej smernice stanovuje:

„1. Opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi zahŕňajú:

a) identifikáciu klienta a overenie jeho totožnosti na základe dokumentov, údajov alebo informácií získaných z dôveryhodného a nezávislého zdroja…;

b) identifikáciu konečného užívateľa výhod a prijatie primeraných opatrení na overenie totožnosti tejto osoby tak, aby bol povinný subjekt presvedčený, že vie, kto je konečný užívateľ výhod…;

c) posúdenie a v prípade potreby získanie informácií o účele a plánovanej povahe obchodného vzťahu;

d) vykonávanie priebežného monitorovania obchodného vzťahu vrátane preskúmania transakcií vykonaných v priebehu trvania tohto vzťahu, aby sa zabezpečilo, že vykonávané transakcie sú v súlade s poznatkami povinného subjektu o klientovi, obchodnom a rizikovom profile vrátane, ak je to potrebné, zdroja finančných prostriedkov a zabezpečenia aktualizácie dokumentov, údajov alebo informácií, ktoré majú k dispozícii.

…

2. Členské štáty zabezpečia, aby povinné subjekty uplatňovali všetky požiadavky povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi ustanovené v odseku 1. Povinné subjekty však môžu stanoviť rozsah týchto opatrení na základe hodnotenia rizík.

…

4. Členské štáty zabezpečia, aby povinné subjekty boli schopné preukázať príslušným orgánom alebo samoregulačným orgánom, že so zreteľom na zistené riziká prania špinavých peňazí a financovania terorizmu sú dané opatrenia vhodné.

…“

9 Článok 14 ods. 4 prvý pododsek smernice 2015/849 stanovuje:

„V prípade, že povinný subjekt nie je schopný splniť požiadavky na povinnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi stanovené v článku 13 ods. 1 prvom pododseku písm. a), b) alebo c), členské štáty vyžadujú, aby nesmel vykonať transakciu prostredníctvom bankového účtu, založiť obchodný vzťah ani vykonať transakciu, a aby ukončil obchodný vzťah a zvážil predloženie hlásenia o podozrivej transakcii [finančnej spravodajskej jednotke] vo vzťahu ku klientovi v súlade s článkom 33.“

10 Podľa článku 18 tejto smernice:

„1. V prípadoch uvedených v článkoch 18a až 24, ako aj v iných prípadoch s vyššími rizikami, ktoré identifikovali členské štáty alebo povinné subjekty, členské štáty vyžadujú, aby povinné subjekty uplatňovali opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi s cieľom primerane riadiť a zmierňovať tieto riziká.

…“

Slovinské právo

Zákon o platobných službách

11 Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (Uradni list RS, č. 7/18, 9/18 a 102/20) (zákon o platobných službách, službách vydávania elektronických peňazí a platobných systémoch) v § 180 ods. 1 stanovuje:

„Spotrebiteľ s oprávneným pobytom v Európskej únii…, ktorý žiada o zriadenie platobného účtu so základnými funkciami v Únii… alebo o prístup k takémuto účtu, nesmie byť vystavený diskriminácii zo strany banky, najmä z dôvodov týkajúcich sa štátnej príslušnosti, bydliska, pohlavia, rasy, farby pleti, etnického alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, jazyka, náboženského vyznania alebo presvedčenia, politických alebo iných názorov, príslušnosti k národnostnému spoločenstvu, príslušnosti k národnostnej menšine iného štátu, majetku, pôvodu, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie. Podmienky uplatniteľné na zriadenie platobného účtu so základnými funkciami a prístup k nemu nesmú byť v nijakom prípade neodôvodnene diskriminačné.“

12 Ustanovenie § 181 tohto zákona stanovuje:

„1. Všetky banky, ktoré vedú spotrebiteľské platobné účty, sú povinné ponúknuť spotrebiteľom platobný účet so základnými funkciami.

…

3. Spotrebiteľ, ktorý má oprávnený pobyt v Európskej únii, vrátane spotrebiteľa bez stálej adresy a žiadateľa o azyl, ako aj spotrebiteľa, ktorému nebolo udelené povolenie na pobyt, ale ktorého vyhostenie nie je možné z právnych alebo faktických dôvodov, má právo na zriadenie a používanie platobného účtu so základnými funkciami v banke. …

4. Banka upraví postup pri zriaďovaní platobného účtu so základnými funkciami tak, aby uplatnenie tohto práva nebolo pre spotrebiteľa nadmerne náročné alebo zaťažujúce. …

…

6. Banka zamietne žiadosť spotrebiteľa o zriadenie platobného účtu so základnými funkciami, ak by zriadenie takéhoto účtu viedlo k porušeniu ustanovení zákona upravujúceho predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. V takomto prípade banka koná v súlade so zákonom upravujúcim oblasť predchádzania praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

…“

Zákon o predchádzaní praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu

13 Ustanovenie § 4 ods. 1 bod 1 Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (zákon o predchádzaní praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu) (Uradni list RS, č. 48/22) stanovuje:

„Banky a ich pobočky v členských štátoch, pobočky bánk tretích štátov a banky členských štátov, ktoré zriadia pobočku v Slovinskej republike, prijmú opatrenia na odhaľovanie prania špinavých peňazí a financovania terorizmu a predchádzanie týmto javom stanovené v tomto zákone, a to pred alebo pri prijatí, doručení, výmene, úschove, disponovaní alebo inom nakladaní týkajúcom sa peňažných súm alebo iného majetku a pri uzatváraní obchodných vzťahov.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

14 Dňa 22. októbra 2017 sa LH pokúsil zaplatiť na čerpacej stanici v Ľubľane (Slovinsko) faktúru vystavenú na meno svojej manželky z jej bankového účtu vedeného v banke OTP. Po tom, čo zamestnanec tejto čerpacej stanice vložil osobné údaje LH do platobného systému tejto banky, však táto banka platbu zablokovala.

15 V liste týkajúcom sa tohto zablokovania platby adresovanom majiteľke účtu uvedená banka uviedla, že vzhľadom na politické udalosti, zvýšené ohrozenie všeobecnej bezpečnosti a zvýšenú možnosť zneužitia bankových produktov na financovanie terorizmu a iných závažných trestných činov prijala súbor prísnejších opatrení na splnenie povinností vyplývajúcich zo zákona o predchádzaní praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Medzi tieto opatrenia patrí podľa interného dokumentu tej istej banky dodržiavanie obmedzení, ktoré uložil Office of Foreign Assets Control (OFAC) [Úrad pre kontrolu zahraničných aktív (OFAC), Spojené štáty americké].

16 V nadväznosti na uvedené zablokovanie podal LH proti tejto banke žalobu na Okrajno sodišče v Ljubljani (Okresný súd Ľubľana, Slovinsko). Uznesením z 20. apríla 2021 tento súd vyhlásil, že nie je miestne príslušný, a postúpil vec Okrajno sodišče v Mariboru (Okresný súd Maribor, Slovinsko), ktorý je vnútroštátnym súdom predkladajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania.

17 Dňa 23. marca 2022 LH priamo požiadal banku OTP o zriadenie platobného účtu so základnými funkciami na svoje meno. Po tom, čo LH predložil svoj preukaz totožnosti, bolo mu vysvetlené, že bankový systém neumožňuje zriadiť si takýto účet v tejto banke. LH neúspešne požiadal uvedenú banku o doručenie písomného rozhodnutia v tomto zmysle.

18 LH preto podaním zo 4. apríla 2022 pred predkladajúcim vnútroštátnym súdom zmenil svoje návrhy s cieľom dosiahnuť, aby bola banka OTP povinná zriadiť mu platobný účet so základnými funkciami.

19 Predkladajúci vnútroštátny súd sa pýta na dôsledky, ktoré môže mať zaradenie osoby na zoznam OFAC, pokiaľ ide o možnosť tejto osoby zriadiť si platobný účet. Konkrétne sa pýta, či zriadenie takéhoto účtu môže predstavovať porušenie ustanovení smernice 2015/849. Uvádza, že hoci táto smernica jasne stanovuje, že úverové inštitúcie musia vykonať opatrenia na overenie totožnosti osoby, ktorá sa s nimi snaží založiť obchodný vzťah, uvedená smernica nespresňuje, že treba overiť prípadné zaradenie tejto osoby do zoznamu, akým je zoznam OFAC, ani aké sú dôsledky takéhoto zaradenia.

20 Podľa tohto súdu, ak by sa za takýchto podmienok osobe zamietlo zriadenie platobného účtu so základnými funkciami, predstavovalo by to obmedzenie práva na prístup k takémuto účtu v zmysle článku 16 ods. 4 smernice 2014/92. Subsidiárne a ak by sa právo Únie malo vykladať v tom zmysle, že umožňuje takéto zamietnutie, predkladajúci vnútroštátny súd sa pýta aj na zlučiteľnosť takéhoto výkladu s článkom 48 Charty, ktorý sa týka najmä práva na prezumpciu neviny.

21 V tejto súvislosti predkladajúci vnútroštátny súd spresňuje, že špecializovaná prokuratúra Slovinskej republiky 23. februára 2015 ukončila a archivovala konanie, ktoré bolo začaté proti LH a ktoré sa týkalo tých istých trestných činov, ktoré viedli k vydaniu medzinárodného zatykača na LH. Dodáva, že LH nebol nikde na svete odsúdený za trestný čin, za ktorý je jeho meno zaradené do zoznamu OFAC, a že Organizácia Spojených národov, Únia ani Slovinská republika voči nemu neprijali žiadne reštriktívne opatrenie.

22 Za týchto okolností Okrajno sodišče v Mariboru (Okresný súd Maribor) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Umožňuje článok 16 ods. 4 smernice [2014/92] členským štátom požadovať od bánk, aby zamietli žiadosť spotrebiteľa o zriadenie platobného účtu so základnými funkciami z dôvodu, že tento spotrebiteľ je zaradený do zoznamu OFAC… z dôvodu, že zriadenie takéhoto účtu by predstavovalo porušenie ustanovení o predchádzaní praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu uvedených v smernici [2015/849]?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, existuje výnimka v prípade, že takýto spotrebiteľ nebol nikdy nikde na svete odsúdený za trestný čin, pre ktorý je zaradený do uvedeného zoznamu, a/alebo v prípade, že dotknutý členský štát, Európska únia alebo iná medzinárodná organizácia, ktorej je dotknutý členský štát alebo… Únia členom, neprijali voči tomuto spotrebiteľovi nijaké reštriktívne opatrenia?

3. Znamená kladná odpoveď na prvú otázku nedodržanie článku 48 [Charty], ktorý zakladá právo na prezumpciu neviny?

4. Znamená záporná odpoveď na druhú otázku nedodržanie článku 48 [Charty], ktorý zakladá právo na prezumpciu neviny?“

O prípustnosti

23 Banka OTP tvrdí, že prejudiciálne otázky sú neprípustné. V podstate v prvom rade tvrdí, že odpovede na tieto otázky nie sú nevyhnutné na to, aby predkladajúci vnútroštátny súd vydal svoje rozhodnutie, keďže na jednej strane tento súd dostatočne nepreukázal ani právny a skutkový rámec veci samej, ani súvislosť medzi požadovaným výkladom práva Únie a sporom vo veci samej, a že na druhej strane uvedený súd v každom prípade uplatní len ustanovenia vnútroštátneho práva, a nie ustanovenia smerníc 2014/92 a 2015/849.

24 V druhom rade táto banka tvrdí, že tieto otázky sú formulované nesprávne, keďže ustanovenia, ktorých výklad je nevyhnutný na vyriešenie sporu vo veci samej, sú ustanoveniami smernice 2015/849, zatiaľ čo ustanovenia smernice 2014/92 týkajúce sa obmedzenia práva na platobný účet so základnými funkciami nie sú na tento účel relevantné.

25 V treťom rade sa uvedená banka domnieva, že správne uplatňovanie ustanovení smerníc 2014/92 a 2015/849 je také zjavné, že neponecháva priestor pre žiadne pochybnosti, pokiaľ ide o odpovede na položené prejudiciálne otázky.

26 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry v rámci spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi zakotvenej v článku 267 ZFEÚ prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý musí niesť zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vyhlásenie svojho rozsudku, ako aj dôležitosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto, pokiaľ sa položené otázky týkajú výkladu alebo platnosti právneho predpisu Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť [pozri rozsudky z 29. novembra 1978, Redmond, 83/78, EU:C:1978:214, bod 25; zo 16. júna 2015, Gauweiler a i., C-62/14, EU:C:2015:400, bod 24, ako aj z 24. novembra 2020, Openbaar Ministerie (Falšovanie listín), C-510/19, EU:C:2020:953, bod 25 a citovanú judikatúru].

27 Pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom totiž v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o návrhu predloženom vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani právnymi okolnosťami potrebnými na poskytnutie užitočnej

odpovede na otázky, ktoré mu boli položené [rozsudok z 23. novembra 2021, IS (Nezákonnosť uznesenia o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania), C-564/19, EU:C:2021:949, bod 61 a citovaná judikatúra].

28 Pokiaľ ide o prvú výhradu neprípustnosti, podľa ktorej existujú nedostatky v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý teda neobsahuje informácie potrebné na to, aby Súdny dvor mohol pochopiť kontext sporu vo veci samej a zároveň sa ubezpečiť, že výklad ustanovení práva Únie je nevyhnutný na vyriešenie sporu vo veci samej, treba uviesť, že vzhľadom na informácie poskytnuté predkladajúcim vnútroštátnym súdom nie je zjavné, že by požadovaný výklad práva Únie zjavne nesúvisel s predmetom tohto sporu, alebo že by bol problém, ktorému čelí tento súd, hypotetický, pokiaľ sa tento súd pýta na výklad ustanovení smerníc 2014/92 a 2015/849, aby určil zákonnosť zamietnutia bankovej inštitúcie zriadiť bankový účet na meno žalobcu vo veci samej. Navyše má Súdny dvor k dispozícii skutkové a právne podklady nevyhnutné na poskytnutie užitočnej odpovede na otázky, ktoré mu boli položené.

29 Pokiaľ ide o tvrdenie založené na okolnosti, že predkladajúci vnútroštátny súd uplatňuje len ustanovenia vnútroštátneho práva, v dôsledku čoho odpovede na prejudiciálne otázky nemajú vplyv na rozhodnutie, ktoré má byť vydané vo veci samej, stačí konštatovať, že zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že tento súd sa pýta práve na výklad najmä ustanovení smerníc Únie, ktoré boli prebraté vnútroštátnymi ustanoveniami uplatniteľnými na spor vo veci samej.

30 Pokiaľ ide o druhú výhradu neprípustnosti založenú na tom, že otázky položené predkladajúcim vnútroštátnym súdom sú formulované nesprávne v rozsahu, v akom sa týkajú len ustanovení smernice 2014/92, treba konštatovať, že ani táto výhrada nemôže uspieť.

31 Ako totiž vyplýva z judikatúry pripomenutej v bodoch 26 a 27 tohto rozsudku, prislúcha výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorému bol spor predložený a ktorý musí niesť zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby s prihliadnutím na osobitosti veci posúdil tak potrebu, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Keďže v prejednávanej veci sa položené otázky týkajú výkladu pravidla práva Únie, tvrdenie, podľa ktorého predkladajúci vnútroštátny súd mal vo svojich otázkach poukázať na iné ustanovenia tohto práva, nemá vplyv na prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

32 Pokiaľ ide o tretiu výhradu neprípustnosti založenú na tom, že odpoveď na položené otázky je zjavná, stačí pripomenúť ustálenú judikatúru, podľa ktorej samotná okolnosť, že účastník konania vo veci samej považuje odpoveď na prejudiciálne otázky za zjavnú, nemôže stačiť na to, aby bol návrh na začatie prejudiciálneho konania neprípustný (pozri v tomto zmysle rozsudky z 1. decembra 2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, body 64 a 65; z 27. marca 2014, Consejería de Infraestructuras y Transporte de la Generalitat Valenciana a Iberdrola Distribución Eléctrica, C-300/13, EU:C:2014:188, bod 18, ako aj z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 138 a citovanú judikatúru).

33 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba konštatovať, že položené otázky sú prípustné.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

34 Svojou prvou otázkou sa predkladajúci vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 16 ods. 4 smernice 2014/92 v spojení so smernicou 2015/849 vykladať v tom zmysle, že umožňuje členským štátom uložiť úverovým inštitúciám povinnosť zamietnuť spotrebiteľovi zriadenie platobného účtu so základnými funkciami len z dôvodu, že tento spotrebiteľ je zaradený do zoznamu osôb, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia uložené treťou krajinou.

35 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 16 smernice 2014/92 stanovuje najmä povinnosť členských štátov zabezpečiť, aby všetky úverové inštitúcie alebo dostatočný počet úverových inštitúcií ponúkali platobné účty so základnými funkciami všetkým spotrebiteľom na ich území, ako aj podmienky, za ktorých tieto inštitúcie môžu alebo musia zamietnuť zriadenie takéhoto účtu.

36 Na jednej strane totiž odsek 2 tohto článku stanovuje, že každý spotrebiteľ s oprávneným pobytom v Únii má právo na zriadenie a používanie platobného účtu so základnými funkciami v úverovej inštitúcii nachádzajúcej sa na území členského štátu.

37 Na druhej strane v súlade s článkom 16 ods. 4 tejto smernice členské štáty zabezpečia, aby úverové inštitúcie zamietli žiadosť o platobný účet so základnými funkciami, ak by zriadenie takéhoto účtu viedlo k porušeniu ustanovení o predchádzaní praniu špinavých peňazí a boji proti financovaniu terorizmu ustanovenými v smernici 2015/849.

38 Ako však vyplýva z odôvodnenia 34 smernice 2014/92, ustanovenia týkajúce sa predchádzania praniu špinavých peňazí nemožno použiť ako dôvod na odmietnutie obchodne menej atraktívnych spotrebiteľov. Rovnako odôvodnenie 47 tejto smernice spresňuje, že zamietnutie zriadenia platobného účtu so základnými funkciami môže byť odôvodnené len vtedy, ak spotrebiteľ nedodržiava právne predpisy o praní špinavých peňazí a financovaní terorizmu, a nie z dôvodu, že postup na zistenie súladu s právnymi predpismi je neprimerane náročný alebo nákladný.

39 Z uvedeného vyplýva, že právo spotrebiteľa na zriadenie platobného účtu so základnými funkciami podľa článku 16 smernice 2014/92 je podmienené dodržiavaním ustanovení týkajúcich sa predchádzania praniu špinavých peňazí a boja proti financovaniu terorizmu stanovených v smernici 2015/849.

40 Treba preto preskúmať relevantné ustanovenia smernice 2015/849 s cieľom určiť, za akých podmienok je úverová inštitúcia povinná vzhľadom na úvahy súvisiace s predchádzaním praniu špinavých peňazí a bojom proti financovaniu terorizmu nezakladať obchodný vzťah s klientom, a teda za akých podmienok môže zriadenie platobného účtu so základnými funkciami viesť k porušeniu článku 16 ods. 4 smernice 2014/92.

41 Na úvod treba uviesť, že cieľom ustanovení smernice 2015/849, ktoré majú preventívnu povahu, je stanoviť v súlade s prístupom založeným na riziku súbor preventívnych a odstrašujúcich opatrení na účinný boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, aby sa zabránilo tomu, ako vyplýva z odôvodnenia 1 tejto smernice, že toky peňazí pochádzajúcich z nezákonnej činnosti by

mohli narušiť integritu, stabilitu a povesť finančného sektora a ohroziť vnútorný trh Únie, ako aj medzinárodný rozvoj (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. novembra 2022, Rodl & Partner, C-562/20, EU:C:2022:883, bod 34 ako aj citovanú judikatúru).

42 V tejto súvislosti článok 13 ods. 1 prvý pododsek smernice 2015/849 definuje opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, ktoré sú povinné uplatňovať povinné subjekty. V súlade s týmto prvým pododsekom písm. a) až c) k nim patrí predovšetkým identifikácia klienta a overenie jeho totožnosti na základe dokumentov, údajov alebo informácií získaných zo spoľahlivého a nezávislého zdroja, ďalej identifikácia konečného užívateľa výhod a prijatie primeraných opatrení na overenie totožnosti tejto osoby, ako aj napokon posúdenie a v prípade potreby získanie informácií o účele a plánovanej povahe obchodného vzťahu.

43 Článok 14 ods. 4 prvý pododsek smernice 2015/849 stanovuje, že povinný subjekt, akým je úverová inštitúcia, ktorý nie je schopný splniť požiadavky na povinnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi stanovené v článku 13 ods. 1 prvom pododseku písm. a), b) alebo c) tejto smernice, je povinný najmä nezakladať s dotknutým klientom obchodný vzťah.

44 V prejednávanej veci sa s výhradou posúdenia predkladajúcim vnútroštátnym súdom nezdá, že by bola splnená ktorákoľvek z podmienok stanovených v článku 14 ods. 4 prvom pododseku uvedenej smernice. Ako totiž vyplýva zo spisu predloženého Súdnemu dvoru, na jednej strane je klient, teda LH, identifikovaný a netvrdí sa, že tento klient nie je konečným užívateľom výhod plánovaného obchodného vzťahu, ktorý spočíva v zriadení platobného účtu so základnými funkciami, a na druhej strane banka OTP zamietla zriadenie takéhoto účtu len z dôvodu, že tento klient bol zaradený do zoznamu OFAC.

45 Smernica 2015/849 však nestanovuje, že zaradenie do zoznamu OFAC alebo do akéhokoľvek iného zoznamu podobnej povahy vypracovaného treťou krajinou automaticky vedie k zákazu pre úverovú inštitúciu založiť obchodný vzťah s dotknutým klientom.

46 Naproti tomu, ako vyplýva z článku 8 smernice 2015/849, prístup založený na hodnotení rizík predpokladá hodnotenie týchto rizík, ktoré sa v režime podľa tejto smernice vykonáva na troch úrovniach, a to na úrovni Únie Komisiou, na úrovni jednotlivých členských štátov a na úrovni povinných subjektov. Na druhej strane toto hodnotenie rizík podmieňuje najmä prijatie primeraných opatrení povinnej starostlivosti vo vzťahu k dotknutému klientovi zo strany týchto subjektov. Pri neexistencii takéhoto hodnotenia rizík totiž nie je možné, aby sa dotknutý členský štát a prípadne uvedené subjekty v konkrétnom prípade rozhodli, ktoré opatrenia majú uplatniť (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. novembra 2022, Rodl & Partner, C-562/20, EU:C:2022:883, bod 35, ako aj citovanú judikatúru).

47 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že smernica 2015/849 v oddieloch 1 až 3 kapitoly II, nazvanej „Povinná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi“, stanovuje tri druhy opatrení povinnej starostlivosti, a to všeobecnú starostlivosť, zjednodušenú povinnú starostlivosť a zvýšenú povinnú starostlivosť. Tieto opatrenia sú určené na to, aby sa takýmto činnostiam predchádzalo alebo aby sa im prinajmenšom v čo možno najvyššej miere zamedzilo tým, že pre každé štádium, v ktorom sa tieto činnosti môžu nachádzať, stanovujú na tento účel prekážky voči tým, ktorí perú špinavé peniaze alebo financujú terorizmus (rozsudok zo 17. novembra 2022, Rodl & Partner, C-562/20, EU:C:2022:883, bod 36 ako aj citovaná judikatúra).

48 Pokiaľ ide o opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti, treba uviesť, že článok 18 ods. 1 tejto smernice uvádza určité situácie, ktoré predstavujú vyššie riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, v ktorých členské štáty vyžadujú od povinných subjektov, aby uplatňovali takéto opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi s cieľom primerane riadiť a zmierňovať toto riziko. Takéto opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti tak musia tieto subjekty uplatňovať najmä v prípadoch vyšších rizík identifikovaných členskými štátmi alebo povinnými subjektmi (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. novembra 2022, Rodl & Partner, C-562/20, EU:C:2022:883, bod 37).

49 V dôsledku uvedeného uplatnenie opatrení zvýšenej povinnej starostlivosti v takýchto prípadoch predpokladá v súlade s prístupom založeným na hodnotení rizík predchádzajúcu identifikáciu vyšších rizík prania špinavých peňazí a financovania terorizmu zo strany členského štátu alebo povinného subjektu. Preto v týchto prípadoch pridelenie vyššej úrovne rizika klientovi a v dôsledku toho prijatie opatrení zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu k nemu nie je automatické (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. novembra 2022, Rodl & Partner, C-562/20, EU:C:2022:883, bod 38).

50 Odôvodnenie 22 smernice 2015/849 totiž uvádza, že pre členské štáty a povinné subjekty nie je prístup založený na hodnotení rizík neprimerane liberálnou možnosťou, ale zahŕňa využívanie rozhodovania sa na základe dôkazov s cieľom účinnejšie sa zamerať na riziká prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, ktorým čelí Únia a subjekty, ktoré v nej fungujú (rozsudok zo 17. novembra 2022, Rodl & Partner, C-562/20, EU:C:2022:883, point 71).

51 Z uvedeného vyplýva, že zaradenie osoby do zoznamu OFAC alebo akéhokoľvek iného zoznamu podobnej povahy vypracovaného treťou krajinou môže predstavovať relevantný rizikový faktor, ktorý je úverová inštitúcia povinná zohľadniť v rámci svojho individuálneho hodnotenia rizika prania špinavých peňazí a financovania terorizmu. V prípade existencie takéhoto rizikového faktora však smernica 2015/849 nestanovuje, že takáto inštitúcia má automaticky zamietnuť založenie obchodného vzťahu s osobou, na ktorú sa vzťahuje takéto opatrenie, ale ukladá tejto inštitúcii povinnosť uplatniť opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti po tom, čo vykonala individuálne hodnotenie všetkých relevantných rizikových faktorov za okolností súvisiacich s plánovaným obchodným vzťahom.

52 V tejto súvislosti je pravda, ako uviedol generálny advokát v bode 52 svojich návrhov, že samotná povaha platobného účtu so základnými funkciami, ktorého funkcie sú obmedzené, znižuje riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktoré by mohlo byť spojené s jeho zriadením.

53 Nemožno však vylúčiť, že po takomto hodnotení úverová inštitúcia dospeje k záveru, že nie je schopná účinne riadiť riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu spojené s obchodným vzťahom prostredníctvom opatrení primeraných jej povahe a veľkosti, a to ani vtedy, keď je plánovaný obchodný vzťah obmedzený na zriadenie platobného účtu so základnými funkciami.

54 Len v tomto prípade by sa zamietnutie zriadenia platobného účtu so základnými funkciami mohlo zakladať na článku 16 ods. 4 smernice 2014/92.

55 V prejednávanej veci tak prináleží predkladajúcemu vnútroštátnemu súdu, aby posúdil, či zamietnutie zriadenia platobného účtu so základnými funkciami vo vzťahu k LH bolo založené na individuálnom hodnotení rizika prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu

zohľadňujúcom všetky relevantné faktory nad rámec samotného zaradenia LH na zoznam OFAC a či banka OTP bola schopná prostredníctvom primeraných opatrení zabezpečiť priebežné monitorovanie plánovaného obchodného vzťahu uvedeného v článku 13 ods. 1 písm. d) smernice 2015/849 v prípade zriadenia takéhoto účtu.

56 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 16 ods. 4 smernice 2014/92 v spojení so smernicou 2015/849 sa má vykladať v tom zmysle, že neumožňuje členským štátom uložiť úverovým inštitúciám povinnosť zamietnuť spotrebiteľovi zriadenie platobného účtu so základnými funkciami len z dôvodu, že tento spotrebiteľ je zaradený do zoznamu osôb, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia uložené treťou krajinou, bez toho, aby dotknutá úverová inštitúcia vykonala individuálne hodnotenie rizika prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu spojeného s plánovaným obchodným vzťahom.

O druhej až štvrtej otázke

57 Vzhľadom na odpoveď poskytnutú na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú až štvrtú otázku, keďže tieto otázky boli položené len pre prípad kladnej odpovede na prvú otázku.

O trovách

58 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred predkladajúcim vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Článok 16 ods. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/92/EÚ z 23. júla 2014 o porovnateľnosti poplatkov za platobné účty, o presune platobných účtov a o prístupe k platobným účtom so základnými funkciami v spojení so smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/843 z 30. mája 2018,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

neumožňuje členským štátom uložiť úverovým inštitúciám povinnosť zamietnuť spotrebiteľovi zriadenie platobného účtu so základnými funkciami len z dôvodu, že tento spotrebiteľ je zaradený do zoznamu osôb, na ktoré sa vzťahujú reštriktívne opatrenia uložené treťou krajinou, bez toho, aby dotknutá úverová inštitúcia vykonala individuálne hodnotenie rizika prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu spojeného s plánovaným obchodným vzťahom.

Podpisy